

tvoreni

KERAMIČKI ATELJE

UDRUGA GRAĐANSKI AKTIVIZAM

WWW

otvoreniatelje.eu

Europska unija
"Zajedno do fondova EU"

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

UČINKOVITI
LJUDSKI
POTENCIJALI

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda

KORISNIK PROJEKTA:

Udruga Građanski aktivizam (GRAK)

Milana Dujnića 29, 44250 Petrinja

E-mail: otvoreniatelje@grakni.hr
info@grakni.hr

Web: www.otvoreniatelje.eu
www.grakni.hr

Facebook:
[otvoreni.keramicki.atelje](https://www.facebook.com/otvoreni.keramicki.atelje)

Voditelj projekta: Matej Jajčinović
mob: +385 92 3902905

PROJEKTNI PARTNERI:

- Udruga osoba s invaliditetom Sisačko-moslavačke županije
- HVIDRA Petrinja

VRIJEME PROVEDBE:

6. veljače 2020. - 7. travnja 2022.

UKUPNA VRIJEDNOST:

992.817,60 HRK

od čega je 100% sufinancirano iz
Europskog socijalnog fonda.

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost udruge Građanski aktivizam.

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike,
Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb (PT1)

Hrvatski zavod za zapošljavanje,
Ured za financiranje i ugovaranje projekata Europske unije, Savska cesta 64, 10 000 Zagreb(PT2)

EUROPSKI STRUKTURNI I
INVESTICIJSKI FONDOVI
www.strukturnifondovi.hr

EUROPSKI SOCIJALNI FOND

UVODNIK

Na ulazu u naš grad stoji velika kremička posuda, stucka, i pozdravlja goste. Pokazuje im dobrodošlicu, a nas Petrinjce podsjeća na tradiciju i lončare koji su kroz stoljeća razvijali naš grad. Petrinja je bila poznata po svojim lončarima. Danas je naše lončarstvo skromno, ali sa srcem. Najstariji lončar koji je sačuvao tradiciju lončarstva je Matej Stanešić. Kod njega je taj zanat naučio danas najaktivniji lončar Valentino Valent kojem je stari majstor darovao lončarsko kolo. Desetak godina kasnije, Valentino je lončastvu podučio Silvija Radoševića pa mu darovao lončarsko kolo prilagođeno osobama s invaliditetom...

Uz petrinjsko se lončarstvo vežu samo dobre i pozivne priče! Upravo je zato naša udruga krenula s projektom "Otvoreni keramički atelje". Mi tradiciju lončarstva koristimo kao motivaciju, a glinu kao medij kojim pokušavamo zalijepiti zajednicu. Malo je toga što nas povezuje više od gline, te naše zemlje kojom hodamo. Probudili smo interes lokalnih ljudi za lončarstvo i keramiku. Tek smo započeli dobru priču.

Palma Miličević, predsjednica udruge Građanski aktivizam (GRAK)

projekt

RODEN U PETRINJSKOM BLATU

Prije nego vam ispričamo priču o našem projektu, želimo se osvrnuti u daleku u prošlost Petrinje i ispričati vam priču o lončarskim ognjištima našeg kraja i dobrim ljudima bez kojih naš projekt nikada ne bi zaživio.

Zahvaljujući nalazištima vrlo kvalitete i nadaleko poznate petrinjske gline, lončarstvo se smatra najstarijim, najraširenijim i najpoznatijim obrtom Petrinje. Obrt je doživio procvat sredinom 19. stoljeća kada su naši lončari izrađivali lonce, ćupove, sirnice, kuglenke, vrčeve, tanjure i ostale predmete potrebne svakodnevnom životu stanovništva. Petrinjski su lončari u to doba bili organizirani oko lončarskog ceha na čijoj je zastavi s jedne strane slika svetog Lovre, patrona ceha, a na drugoj strani zastave je obilježje ceha, petrinjska **stucka**. U samo jednoj ulici, koju danas zovemo Gajeva, lončarstvom se bavilo 56 obrtnika, gotovo svaka kuća! Zato se ta ulica nekada zvala Lončarska, a sve žitelje tog dijela grada i danas zovemo **Toparima** - prema njemačkoj riječi topf što znači lonac.

Stucka je posuda za vodu ili vino, simbol petrinjskog lončarstva.

Stojina svim ulazima u Petrinju, našim starim lončarima u spomen.

Matej Stanešić

Vođeni idejom o **moogućnostima samozapošljavanja i bogatom tradicijom petrinjskog lončarstva**, 2017. godine smo s Valentinom Valentom i Udrugom osoba s invaliditetom SMŽ osmislili manji projekt Revitalizacija lončarstva u kojem je 20 teško zapošljivih osoba, uključujući i osobe s teškim invaliditetom, steklo osnovne vještine modeliranja, ukrašavanja i pečenja gline. Projekt je u zajednici bio poznatiji po imenu „Glinena priča“.

Kako su nam se na radionicama izrade predmeta od keramike željeli pridružiti brojni sugrađani, počeli smo razmišljati o **glini kao mediju koji može riješiti neke probleme** koje smo uočili u našoj zajednici. Naime, u Petrinji se osjeća **nedostatak društvenih klubova** koji nude obrazovne programe, kreativne radionice i sadržaje za slobodno vrijeme mladih, umirovljenika, branitelja, nezaposlenih i drugih skupina građana. Istovremeno, na tradicionalnom lončarstvu se temelji i **turistička ponuda Petrinje** ali imamo malo lončara.

U partnerstvu s Udrugom osoba s invaliditetom SMŽ i petrinjskom HVIDR-om pripremili smo projekt koji povezuje gore spomenuta dva problema u zajednici i nazvali ga „**Otvoreni keramički atelje**“. Dakle, atelje za izradu predmeta od keramike koji je **dostupan svima**.

“Lončarstvo je umijeće proizvodnje keramičkih posuda od gline i jedno je od prvih zanata koji su se pojavili s nastankom ljudske kulture.”

- Wikipedia

PROJEKT

OTVORENI KERAMIČKI ATELJE

CILJ PROJEKTA

Zajednici ponuditi otvoreni keramički atelje u kojem će 120 lokalnih stanovnika razvijati znanja i vještine o primijenjenoj umjetnosti na temeljima tradicionalnog lončarstva te povećati mogućnost (samo) zapošljavanja u Petrinji.

OSTVARENI REZULTATI PROJEKTA

U Petrinji smo uspostavili moderan keramički atelje otvorenog tipa u kojem je 178 osoba iz naše zajednice sudjelovalo na radionicama u kojima su mnogi od ovladali potrebnim znanjima i vještinama za izradu unikatnih predmeta od keramike. Atelje je za njih bio otvoren 20 sati tjedno. Sugrađani su nakon ubuke dolazili u atelje na praksu.

Osim sprječavanja socijalne izoliranosti, koja je posebno izražena u vremenu pandemije, atelje je nakon potresa postao i mjesto gdje su mnogi uzimali svojevrsnu antistresnu terapiju. Povećan broj ljudi koji izrađuju keramiku u Petrinji povećava proliku za (samo) zapošljavanje, vraća stari ugled i prepoznatljivost grada koji se stoljećima diči lončarstvom.

395 sati edukacije u ateljeu

20 sati prakse tjedno

12 video lekcija

178 korisnika

- 20 osoba s invaliditetom
- 26 osoba starija od 54 godine
- 21 osoba od 25 do 29 godina
- 28 osoba mlađih od 25 godina
- 83 ostala sudionika participativnih umjetničkih i kulturnih aktivnosti

KORISNIK:

GrAK
GRAĐANSKI AKTIVIZAM

PROJEKTNI PARTNERI:

U S I SMŽ
UDRUGA OSOBA S INVALIDITETOM
SISAČKO-MOSLAVAČKE ŽUPANIJE

HVIDR-a
PETRINJA

Kada je započeo projekt “Otvoreni keramički atelje”, započeo je i prvi val COVID-19 pandemije. **Oprema za keramiku** nabavlja se iz inozemstva, što je radi zatvorenih granica bilo otežano.

Nakon mjesec dana smo dobili naručenu opremu i s veseljem uredili prostor. Ali radi uvedenih epidemioloških mjera i zabrane javnih okupljanja nismo mogli održavati planirane lončarske radionice. Kako bi se prilagodili našim korisnicima u vrijeme pandemije, postali smo inovativni. Dok smo pripremali projekt, ni sanjali nismo da ćemo korisnicima ponuditi online lončarstvo! Pripremali online lekcije, a onda se od 1.6.2020. situacija popravila pa smo krenuli s tečajevima u Otvorenom keramičkom ateljeu. Do kraja godine smo održavali radionice pod maskama, onda kada smo mogli, tj. kada su epidemiološke mjere to dozvoljavale.

Kako bi članovima ateljea i dalje omogućili obavljanje prakse, ponudili smo nešto što nigdje nije zabilježeno. Lončarsko kolo za van! Korisnici su mogli raditi na terasi i biti na sigurnoj udaljenosti jedni od drugih.

Onda se Petrinja počela tresti. Mjesecima su se nizali potresi. U razornom potresu se razbilo nešto keramike u ateljeu ali srušilo se srce grada. Ceste su postali koridori kroz koje je i dalje bilo opasno prolaziti. Mnogi su korisnici izgubili krov nad glavom, kao i članovi projektnog tima. Međutim, mnogi su i dalje dolazili u atelje. U glini su našli utjehu. U tom je periodu nastala i “*postpotresna keramika*”. Članovi ateljea su na glinenim posudama pravili pukotine ili pisali datum razornog potresa. Jedna je korisnica napravila svoju Petrinju. Od keramike je izradila pročelja zgrada u centru grada, kojih više nema.

Projekt u doba korone i potresa

Potres je ostavio dubok trag u našim razmišljanjima i djelima.

Oprema i prostor

Za potrebe "Otvorenog keramičkog ateljea" nabavili smo **dvije komorne peći za keramiku**. Manja peć (70l) je namijenjena za pečenje terakote, a veća (330l) za završno glaziranje izrađenih predmeta.

Nabavili smo **6 profesionalnih lončarskih kola** marke Shimpo, a iz Glinene priče smo donijeli jedno kolo prilagođeno osobama s invaliditetom. Lončarska kola imaju snažan i gotovo bešuman motor. Uz njih smo nabavili i **profesionalne lončarske stolice**, kako bi naši korisnici imali optimalni položaj tijela za vrijeme rada na lončarskom kolu. Kako bi mogli reciklirati glinu, nabavili smo i snažan **eskruder** koji može se obraditi do 400 kg gline na sat. Također smo kupili **valjak za glinene ploče**, **dvije zidne preše** za tiskanje gline kroz različite šablone, **police** s za pohranjivanje gline i gotovih predmeta, radne **solove**, **stolice**, **laptop** za edukaciju korisnika i prikaz dizajna, videa, slika te **veliki TV** na kojem će se sve to prikazati. U konačnici smo nabavili **sitni alat**, **stolna kola**, **kalupe**, **boje i glazure** za keramiku.

Uvod u keramiku

Korisnicima ateljea smo na početku ponudili tečaj koji smo nazvali **UVOD U KERAMIKU I LONČARSTVO**. **Valentino Valent** je polaznike na zanimljiv način uveo u svijet keramike i tradicionalnog lončarstva u Petrinji. U ateljeu su imali i **praksu** pa su neki stekli vještinu u radu na lončarskim kolima ili ručnom oblikovanju gline. Također su mogli učiti uz pomoć **12 video lekcija** koje smo izradili u ovom projektu.

Tečaj je korisnicima nudio praksu u ateljeu i 20 sati obuke gdje su učili:

- ručne tehnike oblikovanja gline
- rad na lončarskom kolu (priprema gline, centriranje, otvaranje)
- jednostavne tehnike oslikavanja glinenih predmeta
- sušenje i priprema glinenih predmeta za pečenje
- osnove glaziranja.

Ovaj je program obuke je završilo 80 naših sugrađana. Kasnije smo organizirali napredne tečajeve, tečajeve za starije osobe, za mlade, za mlade s poteškoćama u razvoju i razne tematske radionice.

Radionice za starije, mlade i sve one između

Kako bi keramiku približili **mladima**, kroz ljeto 2021. smo organizirali radionice za naše mlade sugrađane. Mladi su pokazali vještinu već u prvom susretu s glinom. Ručno su oblikovali petrinjsku zemlju koristeći svoje prste, jednostavan alat i okretni stalak.

Tijekom ljeta 2021. smo održali i radionice keramike za **osobe starije životne dobi**. Kako starimo sve je teže pronaći aktivnosti kojima ćemo se upustiti i uživati, bez nepotrebnog umora. Keramika ne samo da starijim osobama pruža mogućnost za to, već im pomaže i u stvaranju poklona za voljene osobe koje je zgodno darovati za njihove rođendane i neke blagdane. Sudionici su radili posude koristeći jednostavnu tehniku valjanja gline i izrade "crvića" kojima se onda zidaju stjenke posude.

Pokazalo se da kontakt s glinom opušta ljude već nakon prvih nekoliko minuta. Iako je potrebno nekoliko pokušaja da se oblikuje glina u nešto prepoznatljivo, sve faze učenja sudionike radionice čine nasmiješenima i zadovoljnima.

Tijekom ljeta smo organizirali obiteljske radionice gdje smo zajedno izradili kasice prasice od keramike. Zabavili smo se, a djeca su dobila naviku štednje koja će im koristiti cijeli naš život. Najbolje od svega, kasicu su izradili svojim rukama! Prvo smo (uz pomoć balona) oblikovali kasice prasice od gline. Rukama smo izradili uši, njuškicu, oči, nogice i repić. Onda smo napravili otvor za novčiće i tada smo probušili balon koji smo izvadili van. Kasice su se sušile 10-tak dana, a onda smo ih oslikavali različitim šarama i bojama. Kasnije su se kasice pekle u peći za keramiku, a potom i glazirale. Rezultat je fantastičan!

2021. smo imali lijepe sunčane dane, prekrasno bablje ljeto. To smo iskoristili i podijeliti još malo znanja i vještina u izradi predmeta od keramike. Sugrađanima smo pripremili niz zabavnih radionica koje su ih motivirale da nam se pridruže te od petrinjske gline svojim rukama izrade cool predmete. Upravo onako kako žele! Organizirali smo niz tematskih radionica na kojima su polaznici izrađivali posude za cvijeće, coolere za vino, vjerske simbole, ukrasne lampione, šalice, keramičke pekače, solenke, kućne brojeve, mobile koje se njišu na vjetru, pa čak i petrinjsku stucku!

Sve je radionice je vodio Valentino Valent, petrinjski lončar i umjetnik.

LONČARSTVO I KERAMIKA ONLINE

Lekcija 1: PETRINJSKO LONČARSTVO, GLINA I KERAMIKA

Lekcija 2: RUČNO OBLIKOVANJE I PEČENJE GLINE

Lekcija 3: LONČARSKA RADIONICA

Lekcija 4: ALATI ZA RAD S GLINOM

Lekcija 5: IZRADA KALUPA

Lekcija 6: IZRADA POSLUŽAVNIKA

Dio planirane edukacije smo radi pandemije korona virusa proveli online, kako bi korisnicima približili značaj lončarstva za naš grad i uveli ih u zanimljiv svijet keramike. Snimali smo **video lekcije** u kojima su svoje znanje dijelili petrinjski lončari, Matej Stanešić i Valentino Valent.

Lekcija 7: IZRADA VAZE

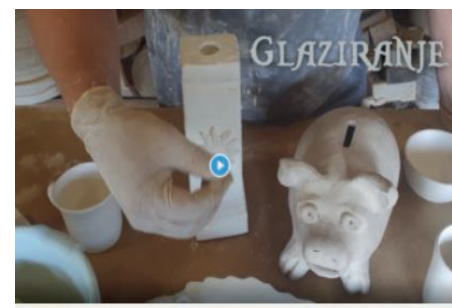
Lekcija 8: IZRADA KASICE PRASICE

Lekcija 9: PEČENJE TERAKOTE

Lekcija 10: UKRŠAVANJE TERAKOTE

Lekcija 11: GLAZIRANJE

Lekcija 12: IZRADA NAKITA

Petrinjska keramika danas

Tko u čuda
vjeruje,
taj čuda
stvara!

12.08.2020.

ČUDO

KOJEG VIŠE
NEMA...

Zajedničkim umjetničkim djelom mladi su Petrinjci obilježili Međunarodni dan mladih. Na gradskoj tržnici je ostao lijep zid, kao topla uspomena na njihovo druženje i uključivanje mladih s invaliditetom.

Zajedničkim snagama mlade osobe su ostavile pozitivnu poruku svojim sugrađanima, a tu su se posebno istaknule mlade osobe s teškoćama u razvoju čija su djela izrađena u Otvorenom keramičkom ateljeu ukrasila zid Glinene priče, kao simbol inkluzije, zajedništva te pozitivnih promjena. Ovaj projekt dio je programa "Aktivni u zajednici" kojeg provode lokalni mladi aktivisti, a mi smo presretni što smo mogli podržati lijepu akciju mladih sugrađana. Mladi su poručili:

"Tko u čuda vjeruje, taj čuda stvara!" - nikada ne odustajte od sebe, svojih snova i ideja!

Na žalost, u potresu je uništena zgrada koju su mladi ukrasili. Srušena je.

MLADI S POTEŠKOĆAMA
U RAZVOJU

Obzirom da su u projektu "Otvoreni keramički atelje" partneri udruga osoba s invaliditetom Sisačko-moslavačke županije i HVIDRA-a Petrinja, trudili smo se da u radionice uključimo i osobe s invaliditetom. Kada oni nisu mogli doći nama - mi smo išli k njima!

Kako bi se što bolje povezo sa zajednicom, Otvoreni keramički atelje je "prošetao" do idilične zelene doline ispod Hrastovačke gore. Tu se smjestila Inkluzivna farma koju vode Zeleno zlato i Udruga osoba s invaliditetom Sisačko-moslavačke županije, naš projektni partner. Ljepše vrijeme i bolje mjesto za radionicu oblikovanja gline nismo mogli zamisliti! Inkluzivna farma je potpuno prilagođena djeci i mladima s poteškoćama u razvoju. Oni se tamo dobro osjećaju i rado sudjeluju u radionicama Otvorenog keramičkog ateljea u kojima su se upoznali sa zanimljivim tehnikama izrade predmeta od gline.

Flik

S NAMA SE RODIO FLIK

Uz Turističku zajednicu Grada Petrinje i Lončarstvo VAL, naš je Otvoreni keramički atelje jedan od organizatora **FLIK-a, prvog Festivala lončarstva i keramike u Petrinji** koji održao 9. kolovoza 2021. na Gradskom kupalištu. FLIK smo zamislili kao festival lončarstva i keramike posvećen stoljetnoj tradiciji petrinjskog lončarstva. FLIK je bio uvod u višednevni program „Lovrenčeva u Petrinji“ koji se održava uz tradicionalnu krilaticu „Teb' u slavu grade moj“. U ime Grada Petrinje dobrodošlicu je sudionicima Festivala poželjela gradonačelnica Petrinje koja je tom prigodom izjavila: „*Ponosna sam što sam dio ovog trenutka koji je istovremeno nastavak jedne stare i početak nove tradicije lončarstva po kojem je Petrinja poznata. Mi ćemo kao Grad podržati svaku ovakvu manifestaciju, u ovim trenucima skromnije, ali nadamo se da će već na godinu ovaj Festival zaživjeti s još više sudionika i još više zaljubljenika u lončarstvo*“.

O FLIK-u su pisali i govorili mnogi. Svima je bio zanimljiv festival koji na inovativan način oživljava stari zanat. Na zeleni travnjak pored Kupe smo donijeli lončarska kola pa su mnogi prvi put imali priliku oblikovati glinu na taj način. Na stolove smo postavili ručne okretne stalke na kojima su nastali prvi glineni predmeti naših posjetitelja.

Na FLIK su došli mnogi: stari i mladi, Petrinjci, Sisčani, Zagrepčani... Posjetitelji su imali priliku da upoznaju petrinjske lončare i razgovaraju s njima, a na otvorenom smo na lijep način predstavili naš projekt “Otvoreni keramički atelje”.

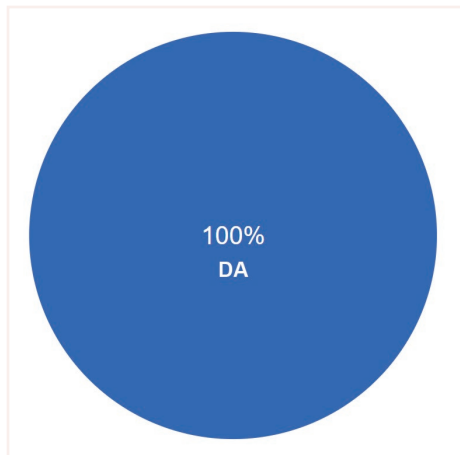
Kao što smo i očekivali, na festival došao velik broj članova ateljea i polaznika naših radionica. Ovo je bila prilika da na jednom mjestu okupimo našu malu lončarsku zajednicu. Lončarstvo povezuje ljude!

U sklopu FLIK-a se pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i Grada Petrinje održao **okrugli stol na temu „Zaštita lončarstva“** kao nematerijalne kulturne baštine. To je bila još jedna prilika da svima predstavimo projekt “Otvoreni keramički atelje”.

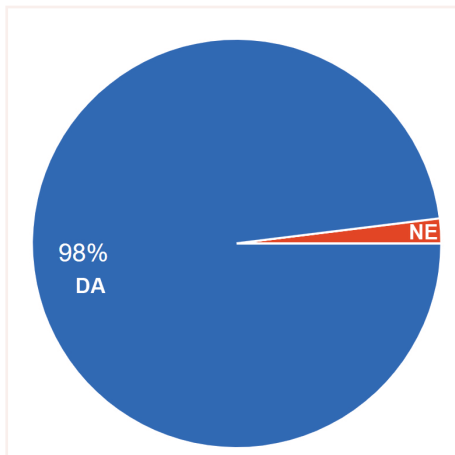
Zanimljivo je spomenuti da je FLIK u Solinu dobio prestižnu turističku nagradu **INTERSTAS 2021**, a primili su je TZ Grada Petrinje, Lončarstvo Val i Otvoreni keramički atelje, za sjajnu realizaciju festivala. U obrazloženju dodjele nagrade je pisalo da nam se nagrada daje **za oživljavanje stoljetne tradicije lončarstva i stvaranja brojnih mogućnosti umjetničkog izražavanja u glini kao temeljnom materijalu**. Ocjena je da i ovim kulturološkim-tradicijskim projektom značajno pridonosimo poticanju razvoja i prezentaciji specifičnih turističkih izvrsnosti i lokaliteta kontinentalnog turizma – zelene Hrvatske.

Pitali smo naše korisnike...

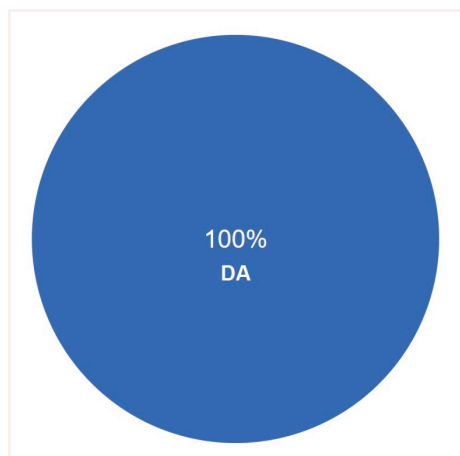
Zanimalo nas je jesu li korisnici Otvorenog keramičkog ateljea zadovoljni sudjelovanjem u projektu. Kako bi to doznali, napravili smo online anketu koju je ispunio 51 korisnik. Anketa ima 20 pitanja, a ovo su njihovi odgovori na neka pitanja. Link na cijeli upitnik: otvoreniatelje.eu

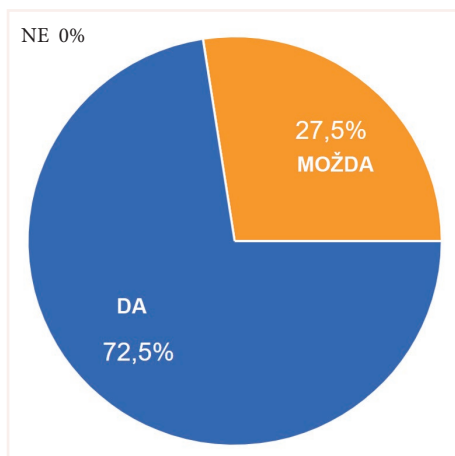
Jeste li stekli nova znanja o ručnom oblikovanju i ukrašavanju gline?

Jeste li stekli osnovna znanja i vještine rada na lončarskom kolu?

Možete li samostalno oblikovati glinu i izraditi posudu ili neki glineni predmet?

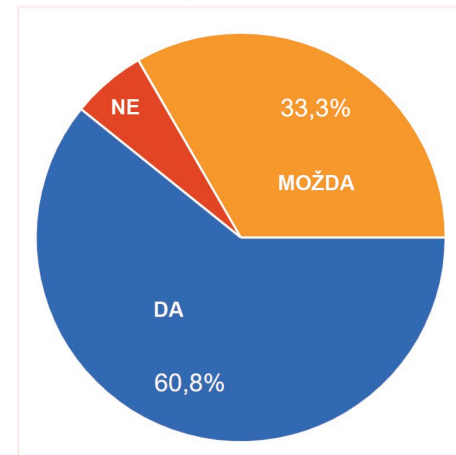

Mislite li da lončarstvo može biti unosan hobi?

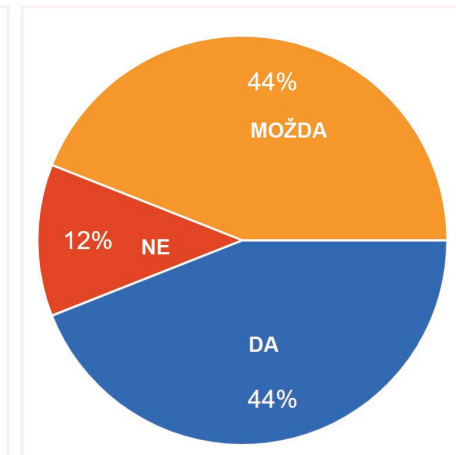
Kada smo ih pitali kako bi ocijenili naše keramičke radionice 44 osobe su dale maksimalnu ocjenu 5, 6 osoba je dalo ocjenu 4, a 1 osoba 3.

Većina naših korisnika u lončarstvu vidi priliku za (samo)zapošljavanje ili barem za unosan hobi.

Kada smo ih pitali što bi trebali popraviti kako bi Otvoreni keramički atelje bio još bolji, odgovorili su: trebamo bolji prostor, otkup keramičkih proizvoda koje napravimo, više prakse u popodnevnim satima itd...

Mislite li se baviti keramikom i lončarstvom u budućnosti?

Vidite li u lončarstvu priliku za (samo)zapošljavanje?

Kako bi ocijenili dosadašnji napredak svojih znanja i vještina iz područja lončarstva i keramike?

Što je po vama najveća dobrobit od sudjelovanja u projektu "Otvoreni keramički atelje"?

- Sudjelovanje na radionicama i naučene vještine 82,4%
- Mogućnost obavljanja prakse u ateljeu 70,6%
- Očuvanje lončarske tradicije 78,4%
- Antistresna terapija i odmor za dušu 88,2%
- Druženje i zabava 70,6%

na novoj adresi:
Slavka Kolara, 2. odvojak 24c
44250 Petrinja

keramika54@grakni.hr

www.otvoreniatelje.hr

Facebook: [otvoreni.keramicki.atelje](https://www.facebook.com/otvoreni.keramicki.atelje)